

فاطمه بنت الحسین

کلیدواژه: [فاطمه بنت الحسین](#) علیه‌السلام، [فضایل](#)، زندگی، [ازدواج](#)، فرزندان، [قرائت خطبه](#).
پرسش: در مورد [فاطمه بنت الحسین](#) - علیه‌السلام - که می‌گویند پس از [شهادت](#) پدرش خطبه‌ای هم خوانده است، توضیح دهید؟
پاسخ: در جریان [حادثه کربلا](#) امام حسین - علیه‌السلام - همراه هفتاد و دو تن از [یاران](#) فداکارشان به شهادت رسیدند. اما زنان و فرزندان و خواهران و بستگان آن حضرت که در جریان این حادثه زنده ماندند، به‌خاطر نقش و رسالت مهمی که بر دوش آنان گذاشته شده بود، می‌بایست پیام مهم [قیام](#) و اهداف و فداکاری آن حضرت و اصحابشان را به گوش مسلمانان و نسل‌های بعد برسانند.
یکی از این افراد فاطمه دختر امام حسین - علیه‌السلام - است که در این راستا نقش ویژه‌ای داشته است. در [کوفه](#) خطبه‌ای پرشور ایراد کرده است و در این خطبه [یزید](#) و یزیدیان را رسوا نموده است. ما در مورد این بانوی گرامی ابتدا به گوشه‌ای از فضایلش اشاره می‌کنیم؛ سپس مطالبی را در مورد زندگی ایشان، ازدواج و فرزندانشان بیان کرده و در پایان به خطبه‌ای که ایشان در [کوفه](#) خوانده اشاره خواهیم کرد.

فهرست مندرجات

- ۱ - فضایل فاطمه
 - ۱.۱ - روایتی از ریاحین الشریعه
 - ۱.۲ - روایتی از ابوالجارود
- ۲ - ویژگی‌های فاطمه
 - ۲.۱ - روایتی از طبرسی
- ۳ - ازدواج اول فاطمه
 - ۳.۱ - فرزندان فاطمه از حسن مثنی
- ۴ - ازدواج دوم فاطمه
 - ۴.۱ - فرزند فاطمه از عثمان بن عفان
- ۵ - جریان خاستگاری عبدالرحمن بن ضحاک
- ۶ - قرائت خطبه‌ای در کوفه
- ۷ - بخشی از خطبه فاطمه به روایت سید بن طاوس
- ۸ - بانویس
- ۹ - منبع

فضایل فاطمه

← روایتی از ریاحین الشریعه

در «ریاحین الشریعه» آمده است: «فاطمه در سن از خواهرش [سکینه](#) بزرگ‌تر و در [فضل](#) و [جلالت](#) و [شرافت](#) از وی برتر است؛ زیرا که این مکرمه از آن خانم‌های سه‌گانه معظمه‌ای است که وسایط [تلیغ](#) را داشته و...

← روایتی از ابوالجارود

ابوالجارود می‌گوید: من از [امام باقر](#) - علیه‌السلام - شنیدم که می‌فرمود: [روز عاشورا](#) که وقت شهادت حضرت [سیدالشهدا](#) - علیه‌السلام - فرارسید، در آن وقت پدرم (امام زین‌العابدین علیه‌السلام) به‌شدت [مریض](#) بود، حضرت امام حسین - علیه‌السلام - دختر خود فاطمه را طلبید و کتابی سر بسته به او سپرد و [وصیت](#) ظاهره و باطنه به او نمود و آن کتاب را فاطمه به پدرم علی بن الحسین - علیه‌السلام - سپرد. آن کتاب فعلاً نزد ماست. ابوالجارود از محتوای کتاب پرسید. حضرت فرمود: به خدا قسم! آنچه محل احتیاج فرزند [آدم](#) است، از روزی که خداوند متعال آدمی را آفرید تا هنگامی که [دنیا](#) فانی شود...»

[۱] محلاتی، ذبیح‌الله، ریاحین الشریعه، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ج ۳، ص ۲۸۱ و ۲۸۲.

ویژگی‌های فاطمه

فاطمه دختر امام حسین - علیه السلام - به [جمال](#) زیبا و [کمال تقوا](#) و [یلوغ فضایل](#) و محاسن [اخلاق](#) نظیری نداشت و از کمال [حسین](#) او را «[حورالعین](#)» می‌گفتند.»

[۱۴] محلاتی، ذبیح‌الله، ریاحین الشریعه، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ج ۳، ص ۲۸۴.
این بانوی گرامی یکی از روات (راویان حدیث) بوده است.
[۱۵] مجد بن جریر طبری، الرسل و الملوک، بیروت، مؤسسه الاعلمی، ج ۴، ص ۳۵۵.

← روایتی از طبرسی

در این زمینه «طبرسی» می‌نویسد: «حسین بن علی بن حسین اخبار زیادی را روایت کرده؛ من جمله از پدرش علی بن حسین و برادرش ابی‌جعفر و عمه‌اش فاطمه بنت الحسین علیها السلام.»
[۱۶] [طبرسی، اعلام الوری، قم، مؤسسه آل‌البیت علیهم السلام، ج ۱، سال ۱۴۱۷، ج ۱، ص ۴۹۵.](#)

ازدواج اول فاطمه

«ازدواج اول ایشان با [حسن مثنی](#) فرزند امام حسن [مجتبی](#) - علیه السلام - است»
[۱۷] محلاتی، ذبیح‌الله، ریاحین الشریعه، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ج ۳، ص ۲۸۲.

← فرزندان فاطمه از حسن مثنی

فرزندان ایشان از حسن مثنی سه پسر و دو دختر بود به نام‌های «[عبدالله](#) (عبدالله محض)»، «[ابراهیم](#) (ابراهیم عمر)»، «حسن (حسن مثلث)»، «زینب» و «[ام‌کلثوم](#)».
[۱۸] محلاتی، ذبیح‌الله، ریاحین الشریعه، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ج ۳، ص ۲۸۲.

ازدواج دوم فاطمه

«زوج دوم او عبدالله بن عمر بن [عثمان بن عفان](#) بود.»

← فرزند فاطمه از عثمان بن عفان

«مجد دیباج» از وی متولد شد که به دست [منصور](#) به [قتل](#) رسید.»
[۱۹] محلاتی، ذبیح‌الله، ریاحین الشریعه، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ج ۳، ص ۲۸۴.

جریان خاستگاری عبدالرحمن بن ضحاک

سپس بن قین از او [خواستگاری](#) کرد؛ اما فاطمه بنت الحسین - علیه السلام - از قبول این امر سر باز زد.
[۲۰] [ابن کثیر، البدایه و النهایه، بیروت، داراحیاء التراث العربی، ج اول، سال ۱۴۰۸، ج ۹، ص ۲۵۶.](#)

در منابع تاریخی آمده است که عبدالرحمن بر این امر اصرار داشت. «سر انجام عبدالرحمن بعد از [امتیاع](#) فاطمه او را [تهدید](#) کرد. سپس فاطمه از عبدالرحمن [شکایت](#) کرد.»

[۲۱] [ابن خلدون، تاریخ ابن خلدون، بیروت، داراحیاء التراث العربی، ج ۳، ص ۸۴.](#)
فاطمه نامه‌ای به یزید بن عبدالملک نوشت و از عبدالرحمن شکایت کرد. یزید عبدالرحمن را از امارت مدینه برداشت و اموال او را نیز مصادره کرد.
[۲۲] [ابن کثیر، البدایه و النهایه، بیروت، داراحیاء التراث العربی، ج اول، سال ۱۴۰۸، ج ۹، ص ۲۱۲.](#)
[۲۳] محلاتی، ذبیح‌الله، ریاحین الشریعه، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ج ۳، ص ۲۸۴.

قرائت خطبه‌ای در کوفه

این بانوی بزرگوار در حادثه [کربلا](#) حضور داشته و سپس به همراه [اسیرا](#) به [کوفه](#) آورده شد. در این شهر خطبه‌ای خوانده است که: « این خطبه را طبرسی در احتجاج از زید بن موسی بن جعفر از پدرش از آباء گرامی‌اش روایت کرده است.»
[۲۴] محلاتی، ذبیح‌الله، ریاحین الشریعه، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ج ۳، ص ۲۸۵.

همچنین **سید بن طاووس** این **خطبه** را در کتاب «لهوف» ذکر کرده است. قسمت‌هایی از این خطبه را نقل می‌کنیم: «سپاس خدای را به شماره ریگ‌ها و سنگ‌ها... شریکی برای او نیست و **مجد** بنده و فرستاده خداست و گواهی می‌دهم که فرزندان او را در کنار **فِرَات** سر بریدند، بی‌آنکه خونی از آنان طلبکار باشند... دیروز جماعتی که به زبان **مسلمانان** و در دل کافر بودند، فرزند پیغمبر را در سرزمین کربلا کشتند. هلاکت بر آنان باد... ای اهل کوفه! ای اهل مکر و خدعه! خداوند ما را به شما مبتلا ساخت و شما را به وسیله ما **امتحان** و **آزمایش** نمود، خداوند شما را به کیفر کارهای خود معذب خواهد نمود...»
[۱۲] سید بن طاووس، لهوف، ترجمه عقیقی بخشایشی، قم، دفتر نشر نوید اسلام، ۱۳۷۸، ج ۵، ص ۱۷۹ - ۱۸۵.
 «مردم با صدای بلند گریستند و گفتند: ای دختر پاکان و پاکیزگان! دل‌ها و سینه‌های ما را آتش زدی و جگرهای ما را به آتش حزن و اندوه سوزاندی، دیگر بس کن؛ پس فاطمه - علیها السلام - ساکت شد.»
[۱۳] سید بن طاووس، لهوف، ترجمه عقیقی بخشایشی، قم، دفتر نشر نوید اسلام، ۱۳۷۸، ج ۵، ص ۱۸۵.

در مورد فاطمه بنت الحسین - علیه السلام - روایت شده که: «در **شام** مردی از اهل شام به سوی او نگریست و به یزید گفت: ای **امیرالمؤمنین!** این **کنیز** را به من ببخش! فاطمه به عمه‌اش **زینب** - سلام‌الله‌علیها - گفت: عمه جان! یتیم شدم و اینک می‌خواهند مرا به کنیزی ببرند. زینب - علیها السلام - فرمود: نه این فاسق نمی‌تواند چنین کار انجام دهد. مرد شامی از یزید پرسید: این کنیز کیست؟ یزید گفت: فاطمه دختر حسین - علیه السلام - و آن هم زینب دختر علی بن ابی‌طالب - علیه السلام - است. مرد شامی گفت: ای یزید! خدا تو را لعنت کند، به خدا **قسیم** من گمان می‌کردم آنان **اسیران** رومی هستند؛ یزید گفت: به خدا قسم! تو را به آنان ملحق می‌کنم؛ سپس دستور داد، آن مرد را کشتند.»
[۱۴] سید بن طاووس، لهوف، ترجمه عقیقی بخشایشی، قم، دفتر نشر نوید اسلام، ۱۳۷۸، ج ۵، ص ۱۷۹ - ۲۲۰.

پانویس

۱. [↑](#) محلاتی، ذبیح‌الله، ریاحین الشریعه، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ج ۳، ص ۲۸۱ و ۲۸۲.
۲. [↑](#) محلاتی، ذبیح‌الله، ریاحین الشریعه، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ج ۳، ص ۲۸۴.
۳. [↑](#) **مجد** بن جریر طبری، الرسل و الملوک، بیروت، مؤسسه الاعلمی، ج ۴، ص ۲۵۵.
۴. [↑](#) **طبرسی**، **اعلام‌الوری**، قم، مؤسسه آل‌البیت علیهم‌السلام، **ج ۱**، سال ۱۴۱۷، **ج ۱**، ص ۴۹۵.
۵. [↑](#) محلاتی، ذبیح‌الله، ریاحین الشریعه، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ج ۳، ص ۲۸۲.
۶. [↑](#) محلاتی، ذبیح‌الله، ریاحین الشریعه، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ج ۳، ص ۲۸۳.
۷. [↑](#) محلاتی، ذبیح‌الله، ریاحین الشریعه، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ج ۳، ص ۲۸۴.
۸. [↑](#) **ابن کثیر**، **البدایه و النهایه**، بیروت، **داراحیاء التراث العربی**، **ج اول**، سال ۱۴۰۸، **ج ۹**، ص ۲۵۶.
۹. [↑](#) **ابن خلدون**، **تاریخ ابن خلدون**، بیروت، **داراحیاء التراث العربی**، **ج ۳**، ص ۸۴.
۱۰. [↑](#) **ابن کثیر**، **البدایه و النهایه**، بیروت، **داراحیاء التراث العربی**، **ج اول**، سال ۱۴۰۸، **ج ۹**، ص ۲۱۳.
۱۱. [↑](#) محلاتی، ذبیح‌الله، ریاحین الشریعه، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ج ۳، ص ۲۸۴.
۱۲. [↑](#) محلاتی، ذبیح‌الله، ریاحین الشریعه، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ج ۳، ص ۲۸۵.
۱۳. [↑](#) سید بن طاووس، لهوف، ترجمه عقیقی بخشایشی، قم، دفتر نشر نوید اسلام، ۱۳۷۸، ج ۵، ص ۱۷۹ - ۱۸۵.
۱۴. [↑](#) سید بن طاووس، لهوف، ترجمه عقیقی بخشایشی، قم، دفتر نشر نوید اسلام، ۱۳۷۸، ج ۵، ص ۱۸۵.
۱۵. [↑](#) سید بن طاووس، لهوف، ترجمه عقیقی بخشایشی، قم، دفتر نشر نوید اسلام، ۱۳۷۸، ج ۵، ص ۱۷۹ - ۲۲۰.

منبع

[سایت اندیشه قم](#)

رده‌های این صفحه: [امام حسین](#) | [تاریخ معصومان](#) | [نهضت عاشورا](#)